

**T.C. İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ**

**DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ
WORKING PAPER SERIES**

Tartışma Metinleri

WPS NO/ 157 / 2018-01

**KÜRESEL EKONOMİ POLİTİĞİN BÖLGESEL
ENTEGRASYONU: KATAR ÖRNEĞİ**

Özet

Global politik ekonomi yeni bir alan olarak 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra ortaya çıkmış bir kavramdır. Temel olarak politik ve ekonomik çıkarların iç içe geçtiğini ifade etmektedir. Günümüzde birçok bölgesel entegrasyonun temelinde de bu düşünce yatmaktadır. Ekonomik olarak birbiri ile ilişkileri bulunan ülkeler politik olarak bir araya gelmekte ve birlik oluşturmaktadır. Aynı şekilde politik olarak birbirine yakın ülkeler birbirleriyle ekonomik ilişkiler kurmayı tercih etmektedirler. Günümüzde Orta Doğu politik ekonomik çekişmelerin yaşandığı en önemli bölgelerdendir. Özellikle son zamanlardaki gelişmeler ülkelerin çıkarları uğruna bölgesel politik ekonomik entegrasyonlar oluşturabileceğini gözler önüne sermektedir. Araştırma kapsamında Katar'ın bölgesel politik ekonomik faaliyetleri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler : Politik ekonomi, bölgesel entegrasyon, Katar.

Abstract

The global political economy is a new field that emerged after the second half of the 20th century. It basically means that political and economic interests are intertwined. Today, this is also the basis for many regional integrations. Countries with economically interdependent relations come together politically and unite. Today, the Middle East is the most important region in which political economic struggles are experienced. Recent developments show that regional political economic integrations can be created for the sake of the interests of the countries. The research will focus on Qatar's regional political economic activities.

Keywords: Political economy, regional integration, Qatar.

Giriş

Ekonomi ve politika arasındaki ilişkileri teorik bir kapsamda ele alan politik ekonomi bilimi günümüzde birçok uluslararası ve bölgesel gelişmeyi açıklayabilmektedir. Politik ekonomi bilimi dünyada ve Türkiye’de yeni bir alan olarak karşımıza çıkmakla beraber ülkemizde bazı üniversitelerde bölüm olarak okutulmaya başlamıştır.

Politik ekonomi devletlerin sürdürdüğü her ekonomik faaliyetin bir politik neden, her siyasal faaliyetin de bir ekonomik temeli olduğu varsayımına dayanmaktadır. Geçmişte ve günümüzde meydana gelen savaş, çatışma ve ambargolar incelendiğinde hem ekonomik hem de politik gerekçelerin birbiriyle ilişkili olduğu görülmektedir.

Bunun yanında günümüz dünyasında küreselleşmenin etkisiyle beraber bölgesel entegrasyonlar önem kazanmaya başlamıştır. Her bir politik-ekonomik gelişmenin sonucunda ülkeler bölgesel işbirliğine giderek çıkarlarını koruma eğilimine girmektedirler. Bunun yanında 1980 yılından sonra dünyada giderek artan liberal görüşün sonucu olarak dünya ticareti daha da serbestleşmeye başlamıştır. Yeni dünya düzeninde rekabet ve serbestleşmenin artması ile finans kaynakları daha özgür bir şekilde ülkeler arasında dolaşmaya başlamıştır.

Bölgeselleşme hareketleri ya da bölgesel entegrasyon bu politik ekonomik gelişmelerin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkeleri coğrafi olarak birbirine yakın oldukları ya da aralarında iyi derece ekonomik ilişki buldukları ülkelerle ekonomik entegrasyonlar kurarak ekonomilerini güçlendirme yoluna gitmektedir. Ekonomik sistemlerin belli bir olgunluğa ulaşması çerçevesinde daha geniş bir coğrafyada ekonomik ve ticari etkinliğin gerçekleşmesine bağlı olarak elde edilen ekonomik refahın korunması biçiminde bölgesel entegrasyonlar ortaya çıkmaktadır.

Araştırma kapsamında bölgesel politik ekonomi entegrasyonu konusunda Katar devleti incelenecektir. Katar, dünyanın en büyük sıvı doğal gaz ihracatçısı olup Basra Körfezi’nde Suudi Arabistan’ı çevreleyen küçük bir devlettir. Katar son yıllarda Orta Doğu’da diğer Arap ülkeleri arasından ekonomik açıdan hızla yükselmektedir. Özellikle 2022 Dünya Kupası’nın ev sahipliğini alması ekonomik açıdan kendilerini daha fazla cazibe merkezi haline getirmiştir. Araştırma kapsamında Katar’ın bölgesel politik entegrasyonu açıklanmış olup son gelişmelerden örnekler sunulmuştur.

1.1.Küresel Politik Ekonomi Kavramı, Tarihçesi ve İnceleme Alanı

Uluslararası politik ekonomi ülkelerin uluslararası ilişkileri çerçevesinde gelişen, ekonomik ve siyasi faaliyetlerin bütününden oluşan bilimsel bir disiplindir. Temel olarak ülkelerin siyasi ilişkilerini ekonomik alanda ayrıntılı olarak ele alan bilimsel bir disiplin gibi görünse de, kullanılan terimlerin ve alanların karmaşıklığı nedeniyle daha derin bir incelemeye ihtiyaç duymaktadır. Uluslararası politik ekonomiyi yalnızca belirli teorik bir disiplin olarak değil aynı zamanda temel amaç olan iktidarın ve zenginliğin rejiminin birbirini nasıl etkilediğini ve şekillendirdiğini anlayan bilimsel bir disiplin olarak tanımlanabilmektedir (Duman, 2002).

Birçok yazar uluslararası politik ekonomi kavramlarına sadece teorik bir açıdan bakılmayacağını savunmaktadır. Buna göre uluslararası politik ekonomi, yeni ve farklı bir araştırma şekli, çeşitli bakış açısı ile yaklaşımları, bir takım varsayımları, yönelimleri, terimleri ve yöntemleri içine alan bir sorular kümesi olarak açıklanabilir. Günümüzde giderek önem kazanan bir disiplin olarak uluslararası politik ekonominin başlıca özellikleri şu şekildedir (Şen, 1998):

- Uluslararası politik ekonomi, ekonomik sistem ile siyasal sistemin birlikte çalıştığı bir disiplindir,
- Uluslararası politik ekonomi, yalnızca teorik yönden değerlendirilebilecek bir bilim dalı değildir,
- Globalleşme ile gelişim süreci hızlanmıştır.
- Kullandığı terimlerin çokluğu ve kapsadığı alanın genişliği nedeniyle diğer yaklaşımlarla birlikte anlaşılabilir kadar geniş bir yer kaplamaktadır.
- Uluslararası politik ekonomi, özerk bir yapıya sahiptir.
- Uluslararası politik ekonominin ayrı bir disiplin olarak ortaya çıkması ve gelişmesi, uluslararası organizasyonların kurulmasına neden olmuştur.

Bağımsız ve ayrı bir alan olarak politik ekonomi, 1970 yıllarında ortaya çıkmış, ekonomi ile siyasetin ayrı değerlendirilemeyeceğinden yola çıkarak, bu farklı branşlar arasında birleştirici rol üstlenen bir alan haline gelmiştir. İkinci Dünya Savaşı ile yaşanmaya başlayan siyasi ve ekonomik olaylar, bu iki alan arasındaki ayrımı ve bütünlüğü gözler önüne sermektedir. Devletler tarafından ekonomi alanındaki karşıtlıkları azaltmak ve güvenliklerini ileri derecede sağlamak için ekonomik konular hakkında detaylı anlaşmalar yapılmıştır. Ekonomi ile siyasetin 1970'li yıllara kadar ayrı ayrı ele alınmasının esas nedeni de budur (Öniş ve Kutlay, 2014).

Uluslararası politik ekonomi, yerel-uluslararası siyaset ile yerel-uluslararası ekonomi alanlarının birlikte etkileşimi sonucu ortaya çıkmıştır. Somut olarak bakmak istersek uluslararası ticaret, para politikası, global şirketler, küresel çapta finansal krizler, finans, teknoloji, enerji ve hegemonya gibi konular, uluslararası politik ekonominin inceleme alanı kapsamındadır (Kutlay, 2013).

Uluslararası politik ekonomi, ilgilendiği konular açısından, ülkelerin güvenlik, savaş ve barış ile ilgili konuların yanında, ekonomik konuları da içerdiği için, yaşanan olaylara daha geniş bir bakış açısına sahiptir. Uluslararası politik ekonomi, bir konu ile ilgili araştırma yaparken, siyaset ile ekonominin uluslararası ilişkilerini ülkenin kendi yürüttüğü politikalara etkisi ile ilgili de sorgulamalara başvurmaktadır. Körfez Savaşı'nın, dünya ekonomisi ve politikası üzerine etkileri, buna örnek gösterilebilir. Uluslararası politika ekonomisi fazla sayıda yaklaşımı içerdiği için, kesin olduğu kanısına varılmış bir düşünce veya olgudan bahsetmek oldukça zor olacaktır (Kutlay, 2013).

1.2. Bölgesel Entegrasyon Kavramı ve Kapsamı

En temel anlamda bölgesel entegrasyon farklı ülkelerin bölgesel bir alanda ticareti serbest hale getirme politikaları izleyip ekonomik topluluklar oluşturmaları olarak nitelendirilmektedir.

Bölgesel entegrasyonlar, çoğunluğun görüşüne göre siyasal olarak bağımsız olan ülkeleri ekonomik olarak birbirlerine bağımlı hale getirmektedir (Seyidoğlu, 1993: 415). Bölgesel entegrasyon dört farklı entegrasyon sürecini içermektedir. Bu entegrasyonlar ticareti kısıtlayıcı faktörlerin ortadan kaldırılması, yani ticaretin entegrasyonu, uluslararası faktör hareketlerinin serbest bir hal alması anlamına gelen faktör entegrasyonu, ulusal ekonomik politikaların ülkelerarası ilişkileri kuvvetlendirecek şekilde uyumlu hale getirilmesi anlamına gelen politik entegrasyon ve bu entegrasyonların bir araya gelmesi ile oluşan tam entegrasyon şeklindedir (İncekara, 1995: 60).

Entegrasyon hareketlerinin yoğunlaşması II. Dünya Savaşı'nın akabinde olmuş; 1960'lardan sonra da hızlanmıştır. Ancak dünya ticaretine etkisi bakımından incelendiğinden önemli gelişme, 1980 yılından sonra ülke ekonomilerindeki büyüme ve uluslararası rekabetin artmasıyla meydana gelmiştir. Ekonomik olarak küreselleşme ile aynı zamanda ortaya çıkan diğer oluşum olan bölgesel entegrasyonların son dönemde hızlı bir şekilde ilerlemesinin sebebi, ülkelerin gittikçe daha zor bir hal alan global rekabet şartlarına beraber duruş ve hızla artış gösteren pazarları, verimliliklerini arttırmada kullanabilme çabasıdır. Entegrasyona dahil

olmakla ülkelerin üretim kapasitelerinde ekstra artışlar olurken kaynakların optimum karışımına de ulaşılacaktır (İncekara, 1995).

Bölgesel entegrasyon süreçleri uluslararası sistemle yakından ilişkilidir. Bölgesel entegrasyon uluslararası sistemde gerçekleşmekte ve bu sistemdeki değişiklikler de entegrasyonun gerçekleştiği bağlamı değiştirmektedir. İlke olarak, uluslararası sistemdeki tüm değişiklikler entegrasyon süreçleri üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Bununla birlikte, burada uluslararası sistemin bölgesel entegrasyonla ilgili en önemli sektörlerini belirlemek yeterlidir. Bu sektörlerdeki değişiklikler, bölgesel düzeyde entegrasyon süreçleri üzerinde büyük etkiye sahip olacaktır.

Bölgesel entegrasyon süreci uluslararası sistemde gerçekleşir, bu nedenle sistemin siyasi makro özellikleri belirli bir ölçüde süreci sınırlamaktadır. Björn Hettne durumu anlatırken bu siyasi üstyapı, bölgesel aktörlerin gerçek bölgeselleşme süreçlerini gerçekleştirirken sahip oldukları manevra alanını belirlemediğini ifade etmektedir (Hettne, 1999: 14). Bölgesel entegrasyonun diğer bir önemli özelliği ekonomik entegrasyonun egemenliğidir. Bunun nedeni, ekonomik entegrasyonun faydalarının elde edilmesi nispeten kolay olduğu işbirliği alanlarından biri olması ve bu nedenle katılımcı devletler için en büyük cazibe merkezi olmasıdır. Ekonomik karşılıklı bağımlılık, ulusal ekonomileri birbirine giderek daha fazla bağımlı hale getirirken aynı zamanda uluslararası ekonomik sistemin ulusal ve bölgesel ekonomilerin geliştirilmesiyle ilişkili olduğu anlamına gelmektedir. Uluslararası sistemin alt kademelerindeki ekonomik kalkınma, giderek küresel düzeyde meydana gelen değişikliklere bağımlı hale gelmiştir.

Bölgesel entegrasyonun oluşma sebepleri üç ana kategoride toplanabilir (İncekara, 1995: 63-64):

- Ülkeler mevcut üretme kapasitelerini yükseltip verimliliği arttırmak ve bunun sonucunda da toplumsal refah seviyesini daha yukarılara taşımak için ekonomik entegrasyona başvurabilirler. Bunun sonucunda ise ekonomik ve siyasi bağımsızlıklarından bir nevi vazgeçmeleri ile toplumsal refahı arttırmayı garanti altına alırlar.
- Ülkelerin bölge dışında oluşan gruplaşmalara yönelik yüksek bir baş etme gücüne sahip olup, siyasi alanda daha etkili olmak istemeleri, siyasi potansiyelin arttırılmak istenmesidir.
- Bölgesel entegrasyonun diğer nedeni ise birlikte yaşamak zorunda kalan komşu ülkelerin birbirleriyle karşı karşıya gelmeleri yerine güçlerini toplayıp çıkar çatışmalarını

engellemektir.

Günümüzde bölgesel entegrasyonlara verilebilecek en önemli örnek; Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET)'dir. Üye ülkelerin ekonomik, sosyal, siyasal vb. alanlarda uyumunu sağlayan topluluk, 1991 Maastricht Anlaşması ile birlik halini almıştır. Örnek verilebilecek diğer bölgesel entegrasyon hareketi, üye ülkelerin birbirleriyle yaptığı ticareti tekrar düzenleyip yeni avantajlar elde etmek için A.B.D. ve Kanada arasında (STA) 1992'de başlamış, 1994'te Meksika'yı da dahil ederek "Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması" (NAFTA) ismiyle faaliyetlerine başlamıştır. Bir diğer ekonomik topluluk da Japonya ile Güney Doğu Asya ülkelerinin oluşturdukları ekonomik birlik hareketidir. Bu üç entegrasyon, Dünya'daki bölgeselleşme yöneliminin odak noktasını oluşturmaktadır (İncekara, 1995: 53).

1.3.Küresel Politik Ekonominin Bölgesel Entegrasyonu: Katar Örneği

Küresel politik ekonomik entegrasyon, ekonomi politikalarının farklı devletler arasında bir araya getirilmesiyle, entegrasyon öncesi aralarında ticarete uygulanan tarife ve tarife dışı kısıtlamaların kısmen veya tamamen kaldırılması yoluyla gerçekleştirilir. Bu durum, refah seviyesini arttırmak ve devletlerin ekonomik verimliliğini artırmak amacıyla distribütörlere ve tüketicilere yönelik daha düşük fiyatlara yol açması anlamına gelmektedir (Scott, 1999).

Bölgesel entegrasyon ise birbirlerine coğrafi olarak yakınlığı bulunan ülkelerin ekonomik anlamda bir araya gelmesi ile oluşan bir ticaret sistemini ifade etmektedir. Bu ülkeler entegrasyonun derecesine göre gümrük duvarlarını kaldırmakta, mal ve insan geçişini serbest bir hale getirmektedir. Entegrasyon dışındaki ülkelere ise her ülke kendi politik ve ekonomik sistemini uygulamaya devam etmektedir (Lindberg ve Scheingold, 1970).

Ülkelerin bölgesel ekonomik entegrasyonu sürdürmelerinde ekonomik ve siyasi nedenler vardır. Ekonomik birliklerin üye devletleri arasındaki ticaretin artmasının ekonomik gerekçesi, entegrasyondan elde edilen verimlilik kazanımlarına dayanmaktadır. ASEAN (Association of Southeast Asian Nations) , NAFTA, Avrupa Birliği ve AET gibi kıtasal ekonomik bloklarda gerçekleştirilen bir olgu olan bu durum, küresel ölçekte ekonomik entegrasyonun gelişmesinin nedenlerinden biridir (Baldwin ve Venables, 1995).

Karşılaştırmalı üstünlük, bir kişinin veya ülkenin belirli bir mal ya da hizmeti, diğerinden daha düşük marjinal ve fırsat maliyetiyle üretme kabiliyetini ifade eder. Karşılaştırmalı üstünlük ilk olarak David Ricardo tarafından 1817' de yayınlanan Politik Ekonomi ve Vergilendirme İlkeleri Hakkında adlı kitabında açıklanmıştır. Örneğin, aynı miktarda şarap ve

kumaş üretmek için Portekiz, İngiltere'den daha az emeğe ihtiyaç duyması mümkündür. Bununla birlikte, bu iki malın üretilmesine ilişkin görece maliyetler iki ülkede farklıdır. İngiltere'de şarap üretmek çok zordur ama kumaş üretmek göreceli olarak daha az zordur. Portekiz'de her ikisini de üretmek kolaydır. Bu nedenle, Portekiz'de İngiltere'ye kıyasla kumaş üretmek daha ucuz olsa da, Portekiz için fazla şarap üretmek ve İngiliz kumaşıyla takas etmek daha ucuzdur (veya avantajlıdır). Elde edilen sonuç, her ülkenin, karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu ürün üzerinde uzmanlaşarak ve diğer ülke ile iyi bir ticaret yaparak kazançlı çıkabilmesidir (Lindberg ve Scheingold, 1970).

Bu ekonomik nedenlerin yanı sıra, politik ekonomik bütünleşmenin pratikte izlenmesinin bir diğer nedeni de siyasidir. Siyasi olarak benzer görüşe sahip olan ülkeler politik ekonomik entegrasyon ile kendi aralarındaki ticareti ve ilişkiyi geliştirmektedir. Bunun yanında ülkelerin kutuplaşmadan kaçınmak ya da bir kutuplaşma bloğuna dahil olmak amacıyla bölgesel entegrasyonlara gittiği de görülmektedir. Bunun en önemli örnekleri olarak NATO ve Türkiye'nin girişimleri ile kurulmuş olan Balkan Antantı verilebilir.

Katar halihazırda bölgesel ve küresel ekonomik rekabet edebilirlik için gerekli olan temel hizmetleri sağlamıştır ve hızla büyümektedir. Bankacılık, telekomünikasyon, ulaşım ve mülk geliştirme gibi hizmetler; hızlı bir şekilde endüstriyel büyüme için güçlü bir temel oluşturmaktadır. Katar, küçük nüfusu ve son petrol fiyatı patlamasının getirdiği zenginlikler nedeniyle bu hizmetleri kolayca finanse edebilmekte ve genişletebilmektedir. Katar hükümeti ekonomik kalkınmada ve entegrasyonda da önemli bir rol oynamaktadır çünkü esas olarak tüm kamu ve özel şirketleri Katar hükümeti tarafından yönetilmektedir. Bu, hükümetin petrol ve ekonomik gelirini kendi seçtiği endüstri ve şirketlere dönüştürmesine olanak tanımaktadır.

Katar, 2000 yılında, diğer beş Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi ülkesiyle bölge içi ticaretten yaklaşık 708 milyon dolar kazanmıştır. 2013'te bu rakam yaklaşık 14.35 milyar dolara yükselmiştir (Fromherz, 2017).

Katar, ekonomisini entegre etme ve Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi bölgesinin geri kalanıyla ticaret ilişkileri açma konusunda büyük bir başarı elde edememiştir. Bu, diğer Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi ülkeleri ile ticari ilişkileri genişletmek ve açmak için bir araç eksikliğinden çok kasıtlı bir stratejik karardır. Katar, mallarının nereye ihraç edildiğini, kimlerin yardım ettiği, kimden yardım aldığı ve diplomatik ve ekonomik ilişkileri geliştirdikleri ülkeleri seçmekte başarılı bir iş çıkarmıştır. Örneğin, Katar, İran ile ekonomik ve diplomatik ilişkileri ilerletmek için Basra Körfezi'ndeki muazzam doğalgaz rezervlerine

ilişkin olarak birkaç anlaşma yapmıştır. Bu aynı zamanda her iki ülkeye ekonomik açıdan büyük fayda sağlayan denizcilik sektöründe bir işbirliğine yol açmıştır.

Katar, dünyanın dört bir yanından büyük şirketler ve ülkelerden gelen yabancı yatırımları ve yardımları çekme konusunda oldukça başarılıdır. Katar 2012'de Amerika Birleşik Devletleri'nden gelen doğrudan yabancı yatırımın çoğunluğunu ve ayrıca Fransa ve Körfez ülkelerinden küçük bir çoğunluğu almıştır. 2015'ten itibaren bu gelir Fransa, Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi ülkelerinden ve İngiltere'den gelen doğrudan yabancı yatırımın daha yüksek bir oranını içerecek şekilde yön değiştirmiştir. Katar, başta petrol ve doğalgaz olmak üzere, mal ihracatında başarılı olmuştur ve bu, dışa açılan doğrudan yabancı yatırımın çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bu, Katar'ın 2013'ten 2014'a kadar doğrudan yatırımlardaki büyük çaplı çöküşünü ve 2015 yılında da doğrudan yatırımların nispeten düşük kalmasının nedenini açıklayabilir (Fromherz, 2017).

Katar, büyük petrol gelirleri nedeniyle Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi bölgesinde ekonomik öncü ülke konumuna gelmiştir. Bu, hızla sanayileşmelerini ve ekonomilerini geliştirmelerini, böylece yabancı yatırımları ve ilgiyi çekmelerini sağlamıştır. Ekonomik ve politik açıdan istikrarlı ve coğrafi olarak Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi bölgesindeki çatışmaların çoğundan etkilenmemiştir. Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi ülkelerinin çoğunun istikrarsız olduğu için iş yapmak için onları çekici kılmaktadır. Petrol ve doğal gaz bolluğu, coğrafi konumu ve istikrarlı ekonomileri, Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi ülkelerini Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, İngiltere, Rusya ve Çin gibi başlıca ülkeler için asıl ticari partner haline getirmiştir.

Katar uzun süredir komşularıyla farklı öncelikler içeren iddialı bir dış politika uygulamaktadır ancak son yıllarda komşularının hoşnut olmadığı iki ana konu bulunmaktadır. Bunlardan ilki komşularının Katar'ın İslamcı gruplara destek verdiğini düşünmesidir. Katar, Müslüman Kardeşler gibi bazı kuruluşlara yardım sağladığını kabul etmekle beraber El Kaide ya da İslam Devleti olarak bilinen militan gruplara yardım etmediğini belirtmektedir (Pacheco, 2017).

Diğer önemli konu da Katar'ın İran'la olan ilişkileridir. Katar, İran'la beraber dünyanın en büyük gaz rezervlerine sahiptir. Aynı zamanda İran bölgede Suudi Arabistan'ın rakibi olarak görülmektedir. Katar'ın İran'la olan ilişkileri hem Batı dünyasında hem de bölgedeki diğer Arap ülkeleri arasında hoşnutsuzluk oluşturmaktadır.

Sonuç ve Değerlendirme

Katar'ın bölgede söz sahibi olmak istemesinin Suudi Arabistan başta olmak üzere Arap ülkeleri tarafından engellenmesi Katar'ı başka yollar aramaya itmektir. Bu açıdan bakıldığında Katar'ın bölgede söz sahibi olmak için oynadığı rolün uzun vadede olumlu sonuçlar doğurabileceği öngörülmektedir.

Katar'ın bu tarz bir politik ekonomi stratejisi belirlemesinin arkasında üç temel neden vardır. Birincisi ve en önemlisi güvenlik ve istikrarı korumaktır. Katar, siyasi ve askeri rekabetlerin hakim olduğu bir bölgede bulunuyor. Katar, uluslararası profilini artırarak 1990'da Kuveyt'in uğradığı güvenlik açığı tehlikelerinden kendini korumayı hedeflemektedir. Buna ek olarak, Katar, Arap dünyasındaki çatışmalara arabuluculuk ederek bu çatışmaları ortadan kaldırmaya ve kendilerine daha yakın bir yerde yayılmalarını önlemeye çalışıyor. Katar, İran destekli devlet dışı aktörler ve rakipleri arasında arabuluculuk yapmaya teşebbüs ederek İran'la samimi ilişkileri sürdürürken İran'ın nüfuzuna karşı koymayı amaçlamaktadır.

Katar'ın politikaları Katar'ın ekonomik anlamda gelişmesi açısından fayda sağlamıştır. İlk olarak, ABD askeri varlığı ile sınırı çevresinde güvenlik sağlamaktadırlar. İkincisi, Katar'ı modern, iş dünyası dostu bir devlete dönüştürmeye yardım etmektedirler. Katar'ın ekonomik hedefleri, petrol tabanlı bir ekonominin ötesine geçme amacı taşımaktadır. Sonunda, uluslararası ittifaklar, dikkatlerini Katar'ın kendi siyasi eksikliklerinden uzaklaştırmaktadır. Örneğin, Amerika'nın Arap dünyasında reforma gereksinim üzerine yaptığı söylemine rağmen Katar, diğer Körfez Arap devletleriyle birlikte, Batı'nın stratejik bir müttefiki konumunda olması nedeniyle kendi demokrasi eksikliğini eleştirmeyi başarmış durumdadır.

Kaynakça

- Baldwin, R. E., & Venables, A. J. (1995). Regionaleconomicintegration. *Handbook of internationaleconomics*, 3, 1597-1644.
- Duman, M. (2002). Hegemony ve Güçler Dengesi Bağlamında Uluslararası Siyaset ve İktisat İlişkileri.
- El-Erian, M. A., & Fischer, S. (2000). Is MENA a region? Thescopeforregionalintegration. In *EconomicandPoliticalImpedimentstoMiddle East Peace* (pp. 70-86). PalgraveMacmillan UK.
- Fromherz, A. J. (2017). *Qatar: A modern history*. Georgetown University Press.
- Hettne, B. (1999). Globalizationandthenewregionalism: thesecondgreattransformation. In *Globalismandthenewregionalism* (pp. 1-24). PalgraveMacmillan UK.
- İncekara, A. (1995). Globalleşme ve Bölgeselleşme Sürecinde NAFTA ve Etkileri. *İTO Yayınları*, Yay, (1995-14).
- Kutlay, M. (2013). Euro Krizinin Politik Ekonomisi ve AB'nin Uluslararası Sistemdeki Geleceği. *İçinde: Ülke Deneyimleri Işığında Küresel Kriz ve Yeni Ekonomik Düzen*, (ed.) F. Şenses, Z. Öniş, C. Bakır, İstanbul: İletişim Yay, 1-16.
- Lindberg, L. N., & Scheingold, S. A. (1970). *Regionalintegration: Theoryandresearch*. Harvard University Press.
- Öniş, Z., & Kutlay, M. (2014). Uluslararası Politik Ekonomi. *İçinde: Şaban Kardaş ve Ali Balcı, Uluslararası İlişkiler'e Giriş: Tarih, Teori, Kavram ve Konular*, İstanbul: Küre Yay, 1-11.
- Pacheco, F. (2017). QatarcrisisbashesGulfassets' status as Middle East haven.
- Scott, A. J. (1999). Regionsandtheworldeconomy: thecomingshape of globalproduction, competition, andpoliticalorder. *OUP Catalogue*.
- Seyidoğlu, H. (1993). Uluslararası İktisat, Gizem Yayınları. *Baskı, İstanbul*.
- Şen, A. (1998). Uluslararası Politik Ekonomi (Upe) Nedir?. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1-2).